

Turf-Wandelroute door Terheijden

De Terheijdense Antonius Abt kerk, een nationaal monument, is grotendeels gefinancierd door opbrengsten uit turfwinning in de huidige Laak en Terheijdense Binnenpolder. Dit mogen wij althans aannemen vanwege het gegeven dat een degelijk stenen gebouw een behoorlijke financiële investering moet zijn geweest. We moeten hiervoor terug naar de late middeleeuwen. De economische bron destijds was de winning van turf door enkele grote investeerders.

Start wandeling bij molen De Arend coördinaten:
51.38.747 en 4.44.729

Hier stond indertijd een kraan die turf overlaadde vanuit de waterplas of wiel, genaamd Molenweel toen Kraanweel, vanaf de turfvletten naar de grotere boten die in een kleine zijarm van de Mark naast de huidige molen lagen.

U loopt in noordelijke richting met in de verte Wagenberg. De Molenstraat (en verder Moerdijkseweg genaamd) is van oorsprong een Zeedijk aangelegd omstreeks 1390 dwars door het toenmalig veengebied naar het hoger gelegen Wagenberg. De bochten in deze weg zijn later ontstaan na dijkdoorbraken vanwege hoge vloed van de zee. Na de grote Elisabethsvloed van 1421 is het westen van de provincie van lieverlee opnieuw ingedijkt en is de naam Zeedijk vervallen.

Door de aanleg van genoemde Zeedijk is het gebied "De Laak", die u van hieruit ten noordwesten ziet liggen, afgescheiden van de Binnenpolder. Ook daar is turf gewonnen en ligt nu heel diep t.o.v. het NAP.

Na c.a. 300 m vanaf de molen rechtsaf het Molenpad aflopen, coördinaten: 51.38.887 en 4.44.15. Hoe diep het hier is kunt u zien aan de NAP meter onder het voetbruggetje. Met de Watersnood 1953 heeft hier op de Moerdijkseweg het water nog 70 cm boven NAP gestaan.

Aan het eind van het Molenpad gaat u rechtsaf de Lageweg in. U ziet hier woning 't Jagertje vroeger een café waar de mensen uitrustten die de vletten met turf vanuit de Zegge (nu Binnenpolder) naar de overslag in de Molenweel trokken. De Vaartkantsevliet werd destijds de Vletvaart genoemd. Links en rechts van deze vliet lagen jaagpaden: de Hoge en de Lage Vaartkant. Coördinaten 51.38.914 en 4.44.895.

Hier gaat de Vaartkantsevliet onder de Lageweg door in noordoostelijke richting tot aan een weel in de Helkantsedijk slechts onderbroken door de A59-Maasroute. Coördinaten 51.38.784 en 4.44.996.

Het is een van de best bewaard gebleven turfvaarten in West Brabant!

U loopt verder de Lageweg in richting Terheijden tot het bruggetje over de Ruitersvaart. Vanaf hier heeft u een mooi zicht op de molen en de Molenweel. Coördinaten 51.38.795 en 4.44.987.

We keren om en gaan de eerste weg rechtsaf: de Ruitersvaartseweg. U neemt het pad tussen no. 8 en het Tennisveld, coördinaten 51.38.733 en 4.45.054.

Volg het pad naar het 2^e bruggetje, coördinaten 51.38.796 en 4.45.239, om via het Liesveld het Ruitersvaart te volgen naar de brug van de Zeggelaan, coördinaten 51.38.788 en 4.45.385.

Volg verder de vaart aan de linkerkant naar het bruggetje bij de Vlasweel, coördinaten 51.38.810 en 4.45.549 en daarna aan de rechterkant van de vaart om het volgende bruggetje over te gaan, coördinaten 51.38.839 en 4.45.661.

Volg dan de vaart tot aan de Wagenbergsebaan N285 waar hij doodloopt in een vliet, coördinaten 51.38.855 en 4.45.762. Vroeger liep de Ruitersvaart hier rechtdoor richting de watertoren, die u in de verte ziet. Aanvankelijk liep de Ruitersvaart helemaal naar Drimmelen.

Volg het pad rechtsaf parallel aan de N285 tot aan het tunneltje onder de N285, coördinaten 51.38.800 en 4.45.814 en volg de Schimmerseweg. Rechts staat een informatiebord over de Terheijdense Binnenpolder waar u vlak achter een turfvaart ziet waar d.m.v. stuwtjes het waterpeil wordt beheerst. Deze vaart heette KALKVAART en liep naar de rivier de Mark (Vlietzorg, Hoofdstraat 74).

Volg deze weg tot aan het bordje fietsroute naar knooppunt 74, coördinaten 51.38.883 en 4.46.248.

Volg het schelpenpad Schimmer om langs de toegang van de eendenkooi te lopen het op één na diepste punt van Brabant circa 180 cm –NAP.

Loop tot het bordje 'Vrije wandelingen', coördinaten 51.39.355 en 4.46.635 en ga via het hek het Zeggepad op, een nieuw wandelpad dwars door de Terheijdense Binnenpolder. Halverwege is een picknickplaats waar u kunt genieten van een fraai uitzicht op de eendenkooi, de kerk en de molen.

Einde Zeggepad linksaf de Ruitersvaartseweg op 51.39.471 en 4.46.131 richting Terheijden (rechts nu een sloot die ooit een brede vaart is geweest, maar bij de herverkaveling in 1954 vervallen) om bij 51.39.956 en 4.45.751 om parallel aan de N285 weer naar het tunneltje te lopen.

Vanaf hier kunt u op uw eigen wijze terug naar het startpunt De Molen.

Heemkundekring "De Vlasselt" hoopt dat u van deze wandeling hebt genoten.